

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

ANA-MARIJA BELCAR

**PRIMJERENOST DNEVNIH TELEVIZIJSKIH SADRŽAJA
DJECI MLAĐE ŠKOLSKE DOBI**

Diplomski rad

Osijek, 2017.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

**PRIMJERENOST DNEVNIH TELEVIZIJSKIH SADRŽAJA
DJECI MLAĐE ŠKOLSKE DOBI**

Diplomski rad

Predmet: Metodika hrvatskog jezika II

Mentorica: doc.dr.sc. Valentina Majdenić

Studentica: Ana-Marija Belcar

Matični broj: 2301

Modul: C

Osijek, lipanj 2017.

SADRŽAJ

SADRŽAJ	3
Sažetak	4
Summary in English	5
UVOD	6
1.MEDIJI.....	7
2.TELEVIZIJA KAO MASOVNI MEDIJ	9
2.1.Prednosti i nedostaci televizije	10
3.ULOGA TELEVIZIJE	11
3.1.Obrazovna uloga televizije	11
3.2. Odgojna uloga televizije.....	12
4.MEDIJSKA KULTURA	14
5.DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA	16
6.ANALIZA TELEVIZIJSKIH PROGRAMA U HRVATSKOJ.....	18
6.1.HRT1	18
6.2.HRT2	19
6.3.RTL.....	20
6.4.RTL KOCKICA	20
6.5.NOVA TV	21
7.METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	23
8.REZULTATI ISTRAŽIVANJA	25
9.RASPRAVA ISTRAŽIVANJA	38
10.ZAKLJUČAK	39
LITERATURA.....	40
PRILOZI.....	41

Sažetak

Svijet u kojem živimo pruža nam mogućnost pristupanja informacijama i izvan okvira naše zajednice i kulture. Mediji obilježavaju današnjicu i svojom prisutnošću izazivaju zanimanje brojnih stručnjaka te tako sve više postaju predmetom istraživanja. Televizija, kao jedan od vodećih medija, ima vrlo važnu ulogu u našoj suvremenoj kulturi. Od svog otkrića temeljito je izmijenila život zajednice. Ona je zbog svojih snažnih audio-vizualnih efekata jedan od najutjecajnijih sredstava masovne komunikacije. Njezina dinamična sinteza filma, radio-emisije, fotografije, crteža i sheme teksta privlačna je većini ljudi današnjice, a izrazito djeci i mladima.

Ovaj diplomski rad rezultat je provedenog istraživanja kojim se ispitala primjerenost dnevnih televizijskih sadržaja djeci mlađe školske dobi. U skladu s analizom televizijskih programa i rezultatima dosadašnjih istraživanja, postavljeni su problemi i hipoteze istraživanja. Provedenim se istraživanjem, također, ispitalo kako djeca najradije provode svoje slobodno vrijeme, koliko dnevno vremena provedu ispred televizora, s kime ga najradije gledaju te kakva su njihova mišljenja o sadržaju televizijskih programa. Istraživanje je provedeno u svibnju 2017., a za prikupljanje podataka koristio se anketni upitnik koji je sadržavao deset pitanja otvorenog i zatvorenog tipa. U istraživanju je sudjelovalo 85 učenika drugih, trećih i četvrtih razreda Osnovne škole Matije Petra Katančića u Valpovu.

Ključne riječi: televizija, primjerenost, mediji, televizijski sadržaj

Summary in English

Nowadays we can easily access information not just from our own community and culture but from all over the world. Media is all around us and it became a main subject of many researches. Television, as one of the leading media, carries a great role in contemporary culture. Since its invention it has deeply changed the way of life in every community. Due to its powerful audio-visual effects, television is one of the most influential mass communication devices. Its dynamical synthesis of film, radio show, photography, sketch and text pattern is appealing to everyone, especially to children and young adults.

This thesis is a result of the research that examined the appropriateness of daily television content for younger children. In line with the analysis of television programs and the results of previous researches, problems and hypotheses of this research have been set. This research, also investigates the way young children spend their free time, the amount of time they spend watching TV, with whom do they watch it, whether their TV watching time is limited, which television content they prefer and what opinion do they have regarding the television content. This research took place at “Matija Petar Katančić” elementary school in Valpovo during May 2017. Eighty-five second-graders, third-graders and fourth-graders were part of the research. They had to answer the questionnaire which consisted of ten questions (both open-ended as well as closed ones).

Keywords: television, appropriateness, media, television content

UVOD

Čovjek je, između ostalog, društveno biće što znači da teži okruženosti drugim ljudima. On voli biti prihvaćen te se tako osjećati kao dio društva odnosno pojedine zajednice. Čovjeka zanima što se sve oko njega događa te informiranjem o raznim sadržajima koji ga okružuju stječe dojam sudjelovanja u njima. Na temelju svog znanja stječe dojam prihvaćenosti i osjeća se dobro. Mediji, uvelike, pomažu u informiranju. Televizija je i dalje jedan od vodećih medija, iako ih ima mnogo, te svakodnevno zaokuplja vrijeme svojih gledatelja neovisno o dobnoj skupini. Dosadašnja istraživanja pokazala su da je djeci televizija jedan od omiljenih medija. Gledajući televiziju djeca osjećaju radost i zadovoljstvo. No, televizijski sadržaji mogu biti pozitivni, prosocijalni sadržaji, ali i štetni, tzv. isprazni sadržaji. Ono što se brojim istraživanjima pokazalo je da su mnogi televizijski sadržaji prepuni nasilja, kako fizičkog, tako i onog psihičkog čiju štetnost nikako ne smijemo umanjiti. To nas dovodi do zaključka da pojedini dnevni televizijski sadržaji mogu biti primjereni djeci, ali i ne moraju.

Cilj je ovog rada bio istražiti i uvidjeti primjerenost dnevnih televizijskih sadržaja djeci mlađe školske dobi. Osim rezultata dosadašnjih istraživanja, polazište ovog rada bila je želja da se uvidi koliko zapravo vremena djeca provode ispred malih ekrana, što rado gledaju i s kime te jesu li i sami svjesni što je za njih primjereno, a što nije.

Za početak, ovaj će rad odgovoriti na pitanje što su to mediji, usmjerit će se na upoznavanje televizije kao jednog od utjecajnijih medija današnjice, govorit će o različitim ulogama televizije, prikazat će analizu pojedinih televizijskih programa i sadržaja dostupnim na njima. Zatim će uslijediti prikaz rezultata istraživanja te njihova analiza.

1. MEDIJI

Što je to uopće medij? Medij se, prema brojnim rječnicima i enciklopedijama, definira kao sredstvo za prenošenje informacija koji označava sustave javnog informiranja koji služe za širenje vijesti i audiovizualnih sadržaja u svrhu informiranja, obrazovanja i zabave svih društvenih slojeva. Medij je ujedno i osnovni preduvjet za svaku komunikaciju. Zakon o medijima iz 2004. navodi da se pod medijima podrazumijevaju: novine i drugi tisak, radijski i televizijski programi, programi novinskih agencija, elektroničke publikacije, teletext i ostali oblici dnevnog ili periodičnog objavljivanja urednički oblikovanih programskih sadržaja prijenosom zapisa, glasa, zvuka ili slike (Narodne novine, 2004). Ali, u današnje su vrijeme mediji postali puno više od prenositelja informacija. Mediji, danas, diktiraju trendove, društvene potrebe i procese. Putem medija, nameće se mišljenje koje se smatra poželjnim u današnje vrijeme. Osim toga, postoji veliko natjecanje između pojedinih medija, u popularnosti, gledanosti i upotrebi istih. Mediji su danas kreatori, a ne samo prenositelji informacija što izrazito pogubno može biti za djecu i mlade čiji se stavovi i mišljenja o svijetu tek stvaraju.

Masovni se mediji mogu podijeliti u dvije skupine, komercijalni ili profitno okrenuti mediji te ozbiljni, elitni mediji čija je namjera informirati o događajima iz svijeta koji nas okružuje. Ozbiljni su mediji tu kako bi informirali kako o onome što zanima velik dio javnosti, tako i o onome što ne bi zanimalo veći broj populacije. Komercijalni mediji, s druge strane, opstaju na temelju gledanosti te stoga javnosti žele „poslužiti“ baš ono što je najzanimljivije većini ljudi. Oni su skloni manipulaciji, a osobito su okrenuti djeci te starijima. Djecom je zbog njihovog neznanja, naivnosti i nježnosti karaktera najlakše manipulirati. „Što su djeca manja, to su manje sposobna zaštititi se od različitih utjecaja. U tom sklopu potencijalni utjecaj medija znatno je više prijeporan nego utjecaj roditelja, škole, crkve, pa i vršnjaka, i zato što se čini da ga je individualnim naporima znatno teže dozirati i kontrolirati.“ (Ilišin, 2003)

Kroz manipulaciju dječjim mišljenjem, željama i stavovima stvara se i ovisnost o medijskom podražaju što vodi do psihičkog ili fizičkog nasilja kad se spomenuti podražaj oduzme. I sam je sadržaj prepun nasilja. Dijete sadržaj, tj. informacije koje prima ne zna „razdijeliti“ na primjerene, dobre i poželjne za njega i na neprimjerene i isprazne informacije. Dakle, mediji kod djece mogu izazvati nedostatak kritičkog mišljenja te razlikovanja primjernog od ne primjerenog, dobra od zla, stvarnog od nestvarnog.

No, ne treba zanemariti pozitivne strane medija koje koriste cijeloj populaciji. Časopisi, magazini, edukativne emisije na televiziji ili radiju te internet uvelike koriste djeci, mladima, odraslima i starijima. Na edukaciju se danas gleda posve drugačijim očima nego li prije dvadesetak ili više godina. Edukacija je, osim što je dijelom postala i obveznom, vrlo moćan, tražen i popularan alat u rukama pojedinca. Mediji tu igraju veliku ulogu, svojom prisutnošću daju nam mogućnost skupljanja znanja u velikim količinama iz velikog broja izvora, samo treba znati izabrati. „Može se zaključiti da se do danas uspjela dokazati isključivo činjenica da utjecaj masovnih medija ovisi o stupnju i načinu na koji ih primatelji rabe.“ (Mikić, 2015)

2. TELEVIZIJA KAO MASOVNI MEDIJ

„Televizija je medij koji ima svoj vlastiti jezik i u informativnom i u kreativnom programu.“ (Plemenčić, 1982). Televizija se u današnje vrijeme smatra jednim od najutjecajnih medija. Rijetka su kućanstva u kojima televizor nije sastavni dio interijera. Današnja djeca odrastaju uz šarenilo televizije. Već od malih nogu imaju svoje omiljene emisije, crtane filmove i likove. Takva se tradicija nastavlja kroz čitavo njihovo odrastanje i život. Djeca često radije napuštaju druženje s vršnjacima i vrijeme provode uz televizijske likove i „prijatelje“.

Vratimo li se u prošlost, televizija je već 80-ih i 90-ih godina 20. stoljeća bila najutjecajni medij. Obitelji tada uglavnom nisu posjedovale računala, a mobiteli su bili rijetkost. Televizijski ekrani su bili debeli i teški, a slika crno-bijela (Brusić i sur., 2015). Tada su se televizijski sadržaji emitirali nekoliko sati dnevno što je danas nezamislivo. Danas je televizijski program ispunjen dvadeset i četiri sata dnevno. Televizija je postala moderan medij koji je neizostavan. Danas je bez njega nemoguće živjeti. Ljudi su naviknuli biti u korak s događajima, kako iz bliže i dalje okolice tako i iz cijelog svijeta. Naviknuli su se na dostupnost ozbiljnim informacijama, ali i zabavnim sadržajima bez kojih jednostavno ne mogu živjeti. Televizija je postala „must have“ (ono što se mora imati) svakog doma. „Televizija nam omogućuje i jedno i drugo – i vizualnu i auditivnu komponentu. Osjećaj prisutnosti, blizine i zaokupljenosti samo su neke od karakteristika koje nam pruža gledanje televizije.“ (Košir i sur., 1999)

2.1. Prednosti i nedostatci televizije

Baš kao i mediji općenito i televizija ima svoje prednosti i nedostatke.

Televizija je, kako je već spomenuto, medij koji je ujedno informativan i kreativan te zabavan. Praktičan je izvor informacija koji nam pruža ogroman spektar različitih sadržaja. Kesić u svojoj *Marketinškoj komunikaciji* govori kako su prednosti televizije: spajanje oblika, pokreta i zvuka kako bi se pridobila publika i imala značajan utjecaj na gledatelje (vizualni i zvučni efekti), sve veća dostupnost TV prijemnika u svakom kućanstvu te brzo širenje informacija, dostupnost sve većeg broja različitih televizijskih programa što omogućuje veću fleksibilnost u izboru sadržaja. Ali s druge strane kaže da sve veći broj televizijskih kanala dovodi do ponavljanja sadržaja i natrpanosti programa. Nadalje govori kako izloženost publike sve većem broju reklamnih poruka te pojava drugih masovnih medija dovodi do smanjenja broja gledatelja i gledanosti televizijskih programa. Kaže da televizija ima velik utjecaj na emocije gledatelja pa to dovodi do mogućnosti zloupotrebe odnosno manipulacije (Kesić, 1997).

Stjepko Težak je u svojoj *Metodici nastave filma* televiziju okarakterizirao kao: prozor u svijet, žvakaću guma za oči, kugu koja sije socijalnu smrt, roba za široku potrošnju, ključanicu kroz koju se viri u tuđe živote, kućno kino, utočište usamljenih, elektronsku bakicu, krletku slika, svjetlost koja govori, oko stroja, dosadnu radost, magnetsku kocku koja paralizira i začarava, zmiju s golemim okom koje nas privlači i očarava, neophodni sastojak duševnog života suvremenog čovjeka, čarobnu kutiju koja se otvara na dodir i uvodi u svijet stvarnosti i mašte, magičnu kocku koja nam ispunjava želje, proizvođača snova, šesto čovjekovo osjetilo koje ga povezuje sa svime što je izvan njega bez obzira na vremenske i prostorne granice, kratkovidnu dalekovidnicu, periskop pojedinca u oceanu društvenoga, zgubivečer, najnehumaniji medij našeg vremena, ropstvo 2000. (Težak, 2002)

3. ULOGA TELEVIZIJE

Uloga televizije u životu djece, ali i svakog pojedinca, u današnje je vrijeme izrazito velika. Televizija je djeci postala prijatelj uz kojega ujutro doručkuju, u podne ručaju i uvečer večeraju. Roditelji često dopuštaju djeci gledati televiziju kao nagradu za nešto dobro što su napravili, kao odmor od učenja, kao zabavu dok oni odrađuju nešto osobno. Obitelji se često okupljaju ispred televizora zajedno gledajući filmove i tako provode obiteljsko vrijeme zajedno. Televizija nas svojim sadržajima zabavlja, obrazuje i odgaja.

3.1. Obrazovna uloga televizije

Obrazovanje i učenje temelj su svakog života. Svakoga dana nešto novo naučimo iako ponekad tog procesa nismo ni svjesni. Djeca su sposobna primiti ogromnu količinu znanja. Često djecu nazivamo „spužvama“ jer upijaju sve oko sebe poput spužve koja upija vodu. Dječje neiskustvo zapravo je nedostatak znanja o životu i svemu što čini život. Stoga djeca „upijaju“ sve oko sebe i tako skupljaju iskustva, tj. znanje. Budući da skupljaju sve oko sebe, iz svih ponuđenih izvora, i televizija im pruža mnogo novih iskustava. Televizijske su kuće stvorile za djecu emisije kojima nude obrazovanje koje smatraju da bi dijete trebalo primiti.

Obrazovnim televizijskim programom smatra se svaki program kojemu je cilj poučavanje, pružanje znanja i proširivanje spoznaja te poticanje razvoja raznih sposobnosti. (Pletenac, 1986). *Vremeplov* (RTL Kockica) je primjer emisije čiji je cilj educirati djecu o događajima iz prošlosti. *Mali znanstvenici* (RTL Kockica), također, je primjer edukativne emisije u kojoj djeca mogu gledati izvedbu pokusa i na taj način učiti. *Školski sat* (HRT2) jedna je od edukativnih emisija kroz koju djeca saznaju različite činjenice o svijetu koji nas okružuje. Takve emisije oplemenjuju dječji um obrazovnim sadržajima koji će im dugoročno služiti.

3.2. Odgojna uloga televizije

Odgoj, kao proces izgrađivanja ljudskog bića, počinje još u obiteljskom domu. Roditeljska (ili skrbnička) uloga je najvažnija. Dijete promatrajući roditelja (ili skrbnika) uči o svijetu oko sebe, o pravilima ponašanja u raznim novim situacijama te tako upoznaje život. Odgajatelji i učitelji samo nastavljaju usavršavati ono što je započeto u obiteljskom domu.

Pletenac u svom djelu *Odgojna i obrazovna funkcija televizije* ističe kako djetetov način shvaćanja ovisi o odgojnoj situaciji u sredini u kojoj dijete živi, koliko su roditelji svjesni svoje uloge odgajatelja te koliko nastoje dijete usmjeriti prema pozitivnim idealima vlastitim ponašanjem, razgovorima i izborom programa.

Današnji je televizijski program prepun različitog sadržaja koji može, a i ne mora biti primjeren djetetu. Roditeljska (ili skrbnička) uloga je upoznati dijete sa primjerenošću, ljubavi prema sebi i drugima te važnosti edukacije.

Televizija je postala upravljačem obiteljskih situacija. Ona ispunjava slobodno obiteljsko vrijeme, potiče razgovore o raznim temama koje su prikazane televizijskim sadržajima, tj. televizija je u domu stvorila nov način komunikacije te obogatila vrijeme druženja i okupljanja. Mikić govori kako mediji, pa tako i televizija, u svojoj programskoj strukturi imaju korisnih odgojno-obrazovnih sadržaja, ali i navodi da medijsko društvo sa sobom donosi i brojne probleme. Odgojne negativnosti možemo svesti na deset osnovnih: fizičko i psihičko nasilje, uvođenje u kriminal, pornografija, otuđenost, pasivizacija, nasilje nad slobodom mašte, potiskivanje knjige, jezična nekultura, slatko nasilje zabave te politička i svjetonazorna manipulacija.

Psihičko i fizičko nasilje osnovna je odgojna negativnost koja je temelj svih ostalih. Psiholog A. Bandura izveo je pokus u dječjem vrtiću kako bi se uvjerio u poticajnu snagu nasilja. Djeci u dobi od tri do pet godina prikazan je isječak gdje jedna osoba psuje i tuče napuhanu lutku klauna

zvanog Bobo. Djeca su u početku bila zbunjena, ali kada su ih odveli u drugu sobu, gdje je bilo mnogo takvih lutaka počela su vrištati i zlostavljati lutke na isti način kako je zlostavljan i Bobo. Drugoj je skupini djece prikazan crtani film u kojemu se mačak našao u sličnoj situaciji kao i Bobo. Ta su djeca također nakon emisije pokazala jednaku agresivnost kao i ona iz prve skupine. Zaključak je istraživanja bio očigledan kratkoročni utjecaj nasilja na ekranu na ponašanje djece.

Djeca sama ne znaju razlikovati primjereno od neprimjerenog, dobro od lošega, stvarno od nestvarnoga, ako ih prethodno ne obrazujemo o tome. Brojna djeca vjeruju da je sve ono što je ponuđeno televizijskim sadržajima legitimno i da se mora smatrati modelom ponašanja. Stoga je bitno razvijati dječju empatiju, ljubav prema sebi i bližnjemu te im pružiti znanje o medijima.

4. MEDIJSKA KULTURA

Medijska je kultura jedna od sastavnica predmeta Hrvatski jezik čije ciljeve i zadaće propisuje Hrvatski nacionalni obrazovni standard. Ona je znanstveno područje čiji je cilj osposobljavanje za komunikaciju s medijima.

Kroz medijsku bi kulturu djeca trebala učiti o medijima i njihovim karakteristikama te kako kritički pristupiti medijima i sadržajima koje nude. Današnja je medijska kultura usmjerenija na film i shvaćanje filma kao književno djelo što nije najsretniji način izvođenja nastave medijske kulture.

K. Mikić je u svom članku *Jedan mogući pristup metodi filmova* ukazao na neke bitne faze u usvajanju filmskih sadržaja u školi, koje mogu olakšati rad medijskih pedagoga. Kaže da se o odgledanom filmu treba raspravljati na razini *sviđa mi se ili ne sviđa*, ne raspravljajući puno o ostalim detaljima. Pravo se umijeće medijskog pedagoga očituje u toj fazi jer ona pokazuje sposobnost izmjene prvih djetetovih dojmova. Cilj je postupka pojavljivanje neke od mogućnosti, sukoba ili pomirbe subjektivnog i objektivnog:

- a) film je dobar iz sljedećih razloga (navode se), ali meni se ipak ne sviđa, jer ne volim tu vrstu filmova
- b) film je loš (navode se zapažanja), ali meni se ipak sviđa
- c) film je loš (navode se razlozi tog ocjeni), a ni meni se ne sviđa
- d) film je dobar (ističu se kvalitete) i zaista se i meni sviđa

Drugu fazu čine:

- a) filmske činjenice
- b) filmska svijest
- c) filmsko djelovanje

„Ovakav način pristupa filmu od doživljajnog do aktivnog sudjelovanja u njegovoj realizaciji osigurat će sveukupno drugačiji prihvat filma, razvit će svijest kod najmlađih što je film kao stvaralaštvo i tehnika, koje su njegove mogućnosti, njegova izražajna sredstva i dosezi, kako se razvijao tijekom vremena, a upravo sve to je temeljni cilj nastave medijske kulture u našim školama.“ (Mikić, 2002)

5. DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA

Vlasta Ilišin, Ankica Marinović Bobinac i Furio Radin, autori knjige *Djeca i mediji*, istražili su ulogu medija u svakodnevnom životu djece. Njihovo je istraživanje provedeno na 1000 djece osnovnih škola. Namjera im je bila proučiti mjesto i ulogu masovnih medija u svakodnevnom životu. Posebnu su pozornost pridodali slobodnom vremenu djece. Svaki se od autora bavio posebnim aspektom istraživanja. Ankica Marinović Bobinac posvetila je pozornost obitelji i školi, Furio Radin vrijednostima i neprihvatljivom ponašanju, a Vlasta Ilišin slobodnom vremenu. Zaključak istraživanja bio je da se djeca po svojim medijskim preferencijama bitno ne razlikuju od mlađe i starije populacije. Na prvo mjesto stavili su gledanje televizije, uslijedilo je slušanje radija i čitanje tiska, a na kraju korištenje računala. Samo 4% djece vrlo rijetko gleda televiziju, dok 37% televizijski program gleda do dva sata dnevno. Tri sata dnevno televiziju gleda 24% učenika, a 33% više od tri sata. Televizija za djecu ima primarno zabavnu funkciju. Djeca najviše gledaju igrane filmove i serije, a najmanje kulturno-umjetnički program i informativno-političke emisije. Istraživanje je također pokazalo da se u obiteljskom okruženju vrlo malo razgovara o medijskim sadržajima te su djeca stoga prepuštena sama sebi i utjecaju vršnjaka. Današnji ubrzani tempo ne ostavlja roditeljima mnogo vremena u razgovoru s djecom o medijima (koje ne smatraju toliko važnima). Baš taj aspekt korištenja masovnih medija, autor i autorice su nastojali istaknuti kao važan i naglasiti da su masovni mediji čimbenici koji se mogu koristiti za kvalitetan odgoj djece. (Ilišin, 2003)

Vedrana Živković-Zebec i Ana Jaman 2013. provele su istraživanje u dvjema osnovnim školama u Osječko-baranjskoj županiji. Ispitivale su, između ostalog, načine provođenja slobodnog vremena i interese učenika. U istraživanju su sudjelovali učenici viših razreda koji su trebali rangirati ponuđene načine provođenja slobodnog vremena (televizija, računalo, knjiga, časopis, neposredna komunikacija s prijateljima). Istraživanje je pokazalo da učenici vrijeme najradije provode izvan kuće, a zatim uz računalo, a onda ispred malih ekrana. Gotovo

50% učenika dnevno provodi 3 i više sati uz elektroničke medije, odnosno 46,63% učenika dnevno gleda televiziju više od 3 sata (Živković Zebec i Jaman, 2015).

Mikić i Rukavina su 2006. istražili značenje masovnih medija u svakodnevnom životu djece mlađe školske dobi. Anketirano je 160 učenika. Istraživanje je pokazalo da više od polovine ispitanika ima više od 4 sata dnevno slobodnog vremena. 67,5% ispitanika svoje slobodno vrijeme provodi gledajući televiziju. 66,25% učenika se igra s prijateljima u slobodno vrijeme. 78,75% učenika gleda crtane filmove i serije na televiziji. Gotovo polovina djece (43,13%) voli gledati kvizove i sport, a najmanji postotak učenika (11,88%) voli gledati informativno-političke emisije. (Mikić, Rukavina, 2006)

6. ANALIZA TELEVIZIJSKIH PROGRAMA U HRVATSKOJ

Kako sama riječ „televizijski sadržaji“ ističe riječ je o sadržajima koji se emitiraju na televizijskim programima. Televizijski se sadržaji mogu podijeliti na: informativni program (najčešće se realizira kroz emisije, vijesti i druge sadržaje koji imaju za cilj informirati), zabavni program (glazbene, humoristične i sportske emisije, serije i filmovi) te kulturno-obrazovni program (osim kulturnih i obrazovnih komponenti, u okviru ovog televizijskog sadržaja je i program za djecu, koji bi trebao, na prvom mjestu, imati obrazovni karakter) (Rondić, 2014). Hrvatski televizijski programi čija analiza sadržaja slijedi u nastavku su: HRT1, HRT2, RTL, RTL Kockica, Nova TV.

6.1. HRT1

HRT kratica je koja označava Hrvatsku-radio televiziju. Hrvatska-radio televizija imam status javne ustanove. HRT1 je opći program s razmjernom zastupljenošću svih programskih područja. Ovaj televizijski program ima prepoznatljivu strukuru emisija koje su namijenjene općoj populaciji u Republici Hrvatskoj. Ima važnu ulogu u promoviranju obrazovanja za sve dobne skupine, a tu funkciju ispunjava emitiranjem emisija znanstvenog sadržaja, dokumentarnog programa te programa za djecu i mlade. U emisijama dramskog sadržaja ovaj televizijski program nudi važna djela domaće književnosti te istaknuta imena kazališne i filmske umjetnosti. Prvi program Hrvatske-radio televizije nudi i zabavni sadržaj u obliku kvizova i razgovornih emisija čime čini cjelovitu sliku obiteljskog i međugeneracijskog TV programa.¹

¹ Ugovor između Hrvatske radiotelevizije i Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 1.siječnja 2013. do prosinca 2017. , pribavljeno 6.6.2017 sa <http://www.hrt.hr/fileadmin/video/UgovorHRT-VladaRH2013-2017.pdf>

Analiza dnevnih sadržaja televizijskog programa HRT1 pokazala je različitost sadržaja radnim danima i vikendom. Svaki dan započinje *TV kalendarom* koji omogućuje pregled događaja iz povijesti na određeni dan te osoba koje su ostavile trag u povijesti. Radni dan započinje emisijom *Dobro jutro, Hrvatska* koja pruža zanimljive i informativne sadržaje te novosti iz svih sfera života (književnost, glazba, kazalište, obrazovanje...). Nakon toga slijede dokumentarni filmovi, telenovele ili edukativne emisije kao što je *Bonton*. *Bonton* je trominuta emisija koja može biti primjerena i mladima. To je emisija koja je posvećena pristojnome ponašanju čiji je primarni cilj educirati. Emitira se u jutarnjem i popodnevnom terminu. U podne počinje *Dnevnik 1* koji donosi najnovije vijesti. Ostatak programa čine brojne serije i filmovi koji su uglavnom zabavnog, a manje edukativnog sadržaja.² 1,1% programa čini obrazovni program.³

6.2. HRT2

Drugi je program Hrvatske-radio televizije HRT2 koji je namijenjen cijeloj populaciji. Jutarnji sadržaji ovog programa namijenjeni su djeci predškolske dobi. Zatim slijedi školski program koji svojim sadržajem otvara teme vezane za osnovnoškolce i srednjoškolce. Potiče slobodno iskazivanje mišljenja mladih o različitim društvenim problemima te prikazuje razne uspjehe mladih na određenim područjima.⁴

Analizom spomenutog programa utvrđeno je da su ranojutarnji sadržaji isključivo namijenjeni djeci mlade školske ili vrtićke dobi. Emisije poput *Juhuhu*, *Pjesme i brojalice*, *Ninin kutak za male*, *Tv vrtić*, *Pssst...priča*, *Simfolije*, *Hej Dagi*, *Žak i Kvak* i *Dinoslavci* uveseljavaju ranojutarnje sate najmlađima. *Školski sat* obrazovna je emisija za djecu i mlade koja se emitira

² Pribavljeno 8.5.2017. - 22.5.2017. sa <http://tvprofil.net/>

³ Ugovor između Hrvatske radiotelevizije i Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 1.siječnja 2013. do prosinca 2017. , pribavljeno 6.6.2017 sa <http://www.hrt.hr/fileadmin/video/UgovorHRT-VladaRH2013-2017.pdf>

⁴ Ugovor između Hrvatske radiotelevizije i Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 1.siječnja 2013. do prosinca 2017. , pribavljeno 6.6.2017 sa <http://www.hrt.hr/fileadmin/video/UgovorHRT-VladaRH2013-2017.pdf>

od ponedjeljka do petka u jutarnjim satima. Radnja je smještena u učionici gdje se obrađuju različite teme iz pojedinih školskih predmeta. Česti su gosti učitelji, nastavnici, profesori te učenici koji organiziraju radionice i izvode pokuse. Nastavak programa čine emisije, serije i filmovi namijenjeni odraslima.⁵ 5,5 % programa čini obrazovni program.⁶

6.3. RTL

RTL je jedna od vodećih medijskih kuća u Hrvatskoj. Organizacija ovog televizijskog kanala usmjerena je na zabavu u vidu kvizova, lifestyle emisija, magazina, serija (animiranih, dramskih, humorističnih, kriminalističkih).⁷ Budući da se ova medijska kuća financira putem donacija raznih tvrtki u zamjenu za promociju njihovog proizvoda ili slično, dosta je televizijskog sadržaja ispunjeno reklamnim porukama. Program RTL televizije namijenjen je isključivo zabavi te informiranju o svijetu slavnih. Njegov je primarni cilj zabaviti i privući što veći broj gledatelja zbog čega je obrazovnog sadržaja jako malo ili gotovo ništa. Neke od emisija koje se emitiraju u dnevnim satima na ovome programu su: *Kućice iz snova, Lovci na nekretnine, Obožavaj ili prodaj, Tri, dva, jedan, kuhaj!, Lego Friends...*⁸

6.4. RTL KOCKICA

RTL Kockica jedan je od kanala RTL televizije koji je namijenjen isključivo djeci. Sa svojim je emitiranjem započeo u siječnju 2014. Podijeljen je po uzrastu gledatelja: jutarnji program primjeren je djeci predškolske dobi, popodnevni program učenicima, a večernji program adolescentima i starijoj populaciji.⁹ Ovo su neke od emisija koje se emitiraju u dnevnom terminu: *Pocoyo, Oblutak, Kockići, Mickey Mouse Clubhouse, Doktorica Pliško, Violetta, Mali leteći medvjedići, Pink Panther, Coco Bill, Tom i Jerry, Lego Ninjago, Baka priča najljepše*

⁵ Pribavljeno 8.5.2017. - 22.5.2017. sa <http://tvprofil.net/>

⁶ Ugovor između Hrvatske radiotelevizije i Vlade Republike Hrvatske za razdoblje od 1. siječnja 2013. do prosinca 2017. , pribavljeno 6.6.2017. sa <http://www.hrt.hr/fileadmin/video/UgovorHRT-VladaRH2013-2017.pdf>

⁷ Pribavljeno 6.6.2017. sa <http://www.rtl.hr/rtl-hrvatska/o-nama/profil/30790/profil/>

⁸ Pribavljeno 8.5.2017. - 22.5.2017. sa <http://tvprofil.net/>

⁹ Pribavljeno 6.6.2017. sa <http://www.kockica.rtl.hr/>

priče... Na ovom se programu emitira najveći broj edukativnih emisija za djecu i mlade. Edukativno-zabavna emisija *Etno sat* u kojoj djeca saznaju ponešto o kulturnoj baštini određenog dijela Hrvatske jedna je od njih. Zatim slijedi zabavno-obrazovna emisija *Vremeplov* koja svaki dan gledateljima predstavlja izdvojene događaje koji su se u prošlosti dogodili na određeni datum ili su na neki način baš tog dana obilježili povijest. Tu je i zabavno-edukativna emisija *Lovci na povijest* čiji je cilj na zanimljiv način prikazati povijest čovječanstva. Sljedeća je edukativno-zabavna emisija *Djeca kuhaju* u kojoj se radi o jednostavnim receptima koje pripremaju djeca.¹⁰

6.5. NOVA TV

Nova TV je prva hrvatska komercijalna televizija s nacionalnom koncesijom koja je sa svojim emitiranjem počela 2000. Danas Nova TV d.d. na hrvatskom tržištu djeluje kao medijska grupa s kanalima Nova TV, specijaliziranim kanalom za zabavu Doma TV, internacionalnim Nova World i dječjim kanalom Mini TV.¹¹

Ovaj televizijski program obiluje zabavnim i informativnim sadržajem za odrasle te pokojim crtanim filmom za djecu. Neke od serija koje se emitiraju u dnevnom terminu su: *Inspektor Rex*, *Gorski liječnik*, *Zauvijek susjedi*, *Anđeli*, *Tuđi život*, *Nad lipom 35*, *Zlatni dvori*, *Lud*, *zbunjen*, *normalan*. Od informativnih emisija tu su: *Dnevnik i Vijesti Nove tv* te *IN magazin*. Program se često reprizira. Crtani filmovi poput *Psići u ophodnji*, *Peppa pig*, *Ninja kornjače* i *Winx Club* emitiraju se u jutarnjim satima vikendom.¹²

Promatranjem i analizom spomenutih programa može se zaključiti da su programi s najviše edukativnog sadržaja programi HRT2 te RTL Kockica. Brojan je televizijski sadržaj neprimjeren djeci zbog nasilnih scena. U dnevnom se terminu prikazuju filmovi i serije koje

¹⁰ Pribavljeno 8.5.2017. - 22.5.2017. sa <http://tvprofil.net/>

¹¹ Pribavljeno 6.6.2017. sa <https://novatv.dnevnik.hr/o-nama>

¹² Pribavljeno 8.5.2017. - 22.5.2017. sa <http://tvprofil.net/>

obiluju psihičkim i fizičkim nasiljem te scenama koje su neprimjerene ne samo djeci mlađe školske dobi nego i mladima. Samo poneki sadržaji imaju oznaku 12 ili 18 (što znači da nisu primjereni za mlađe od tog broja godina). Većinu televizijskog programa čine isprazne serije i emisije koje su pretežno zabavnog sadržaja, što može biti vro zanimljivo, no nije najkorisnije.

7. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Na temelju teorijskih razmatranja i dosadašnjih istraživanja može se zaključiti da je televizija dio svakodnevnice kako odraslih tako i djece. Djeca su postala izrazito povezana sa medijima. Televiziju učenici rado gledaju kad ustanu, nakon škole i u večernjim satima. Televizija je postala popunjavatelj slobodnog vremena i izvor najljepše zabave. Ovo će istraživanje potaknuto spomenutim teorijskim razmatranjima i istraživanjima te činjenicom da djeca rado gledaju televizijske programe istražiti primjerenost sadržaja koji se nude djeci.

Cilj istraživanja

Istražiti primjerenost dnevnih televizijskih sadržaja djeci mlađe školske dobi

Istraživačko pitanje

- utvrditi jesu li dnevni televizijski sadržaji primjereni djeci mlađe školske dobi, prikazuje li se više prosocijalnih ili ispraznih sadržaja u dnevnim terminima, što učenici rado gledaju, koliko vremena provode gledajući iste te što sami smatraju primjerenim njihovoj dobi

Hipoteza istraživanja

Današnji dnevni televizijski sadržaji nisu primjereni djeci mlađe školske dobi.

Uzorak istraživanja

U istraživanju je sudjelovalo 34 učenika 2. razreda, 33 učenika 3. razreda i 18 učenika 4. razreda Osnovne škole Matije Petra Katančića u Valpovu, odnosno 85 učenika mlađe školske dobi.

Etika istraživanja

Nakon suglasnosti ravnatelja škole Matije Petra Katančića Valpovo, u kojoj je provedeno istraživanje, tražena je i suglasnost roditelja učenika. Roditelji i djeca bili su obavješteni o načinu sudjelovanja kako bi roditelji mogli pristati ili odbiti sudjelovati, svrha i postupak istraživanja bili su im objašnjeni te je naglašeno da mogu odustati i za vrijeme provođenja istraživanja ukoliko to žele. Etika je poštivana i pri obradi podataka, interpretaciji rezultata i objavljivanju rada.

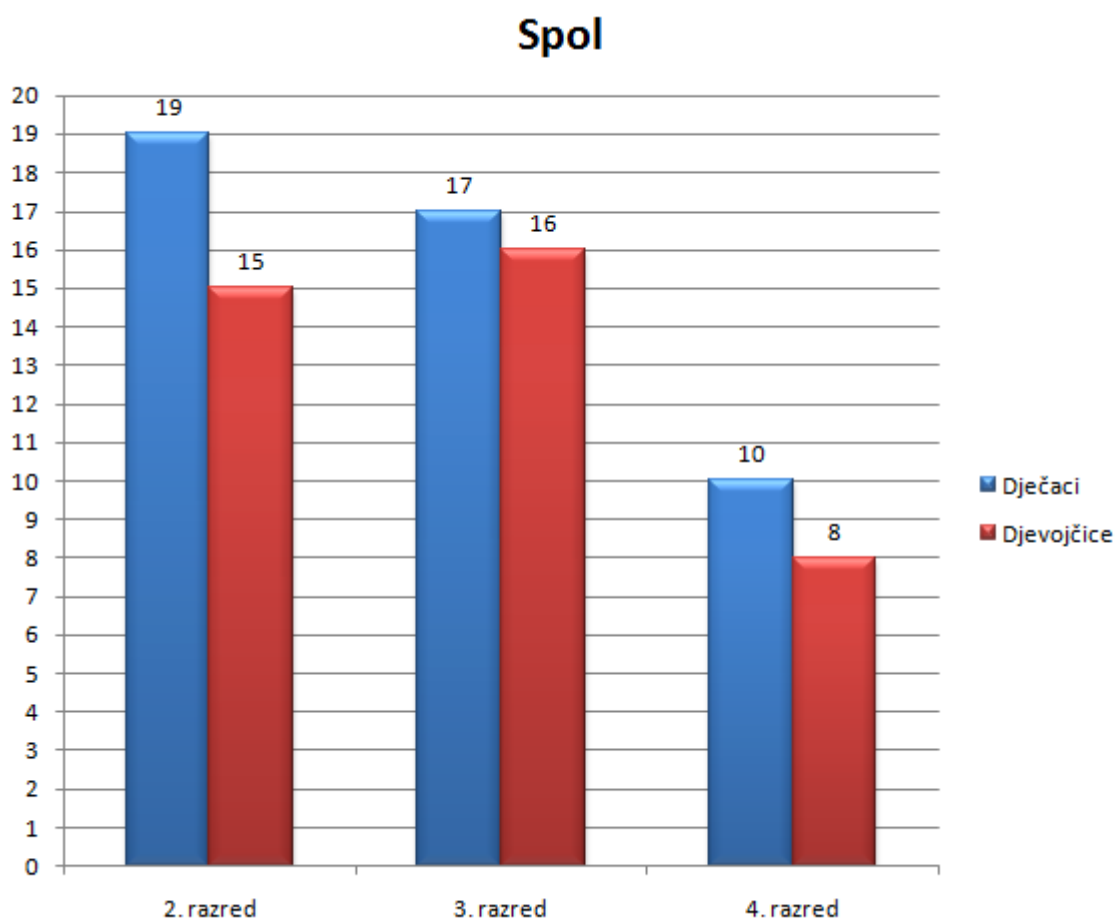
Vrsta istraživanja

Upotrijebljena je kvantitativna vrsta istraživanja te korelacijsko kvantitativno istraživanje jer je istraživano postoji li povezanost između varijabli. Kao metode istraživanja korištena je anketa te promatranje televizijskih programa kroz razdoblje od dva tjedna. Prema primjeni istraživanje je temeljno, odnosno fundamentalno, jer nije služilo izravnoj primjeni u odgojno – obrazovnoj praksi. Prema trajanju istraživanje je transverzalno jer je proučavan presjek pojave u određenom vremenu. Prema mjestu je empirijsko (u odgojno – obrazovnoj ustanovi). Znanstvena paradigma na kojoj se temelji rad je pozitivizam jer se okreće kvantitativnim tehnikama i metodama.

8. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Rezultati istraživanja pokazuju kako učenici provode svoje slobodno vrijeme, koliko dnevno gledaju televiziju, s kime je najčešće gledaju, određuju li im roditelji vrijeme i sadržaje koje će gledati na malim ekranima. Pokazuju koje televizijske programe učenici najradije gledaju te na kojemu od ponuđenih (HRT1, HRT2, RTL, RTL Kockica, NOVA TV) po njihovom mišljenju ima najviše obrazovnog i nenasilnog sadržaja. Pokazuju učenička mišljenja o tome pomaže li televizija učenju i razvijanju nenasilnog ponašanja, koji je program primjeren njihovoj dobi te koja im je emisija najprimjerenija.

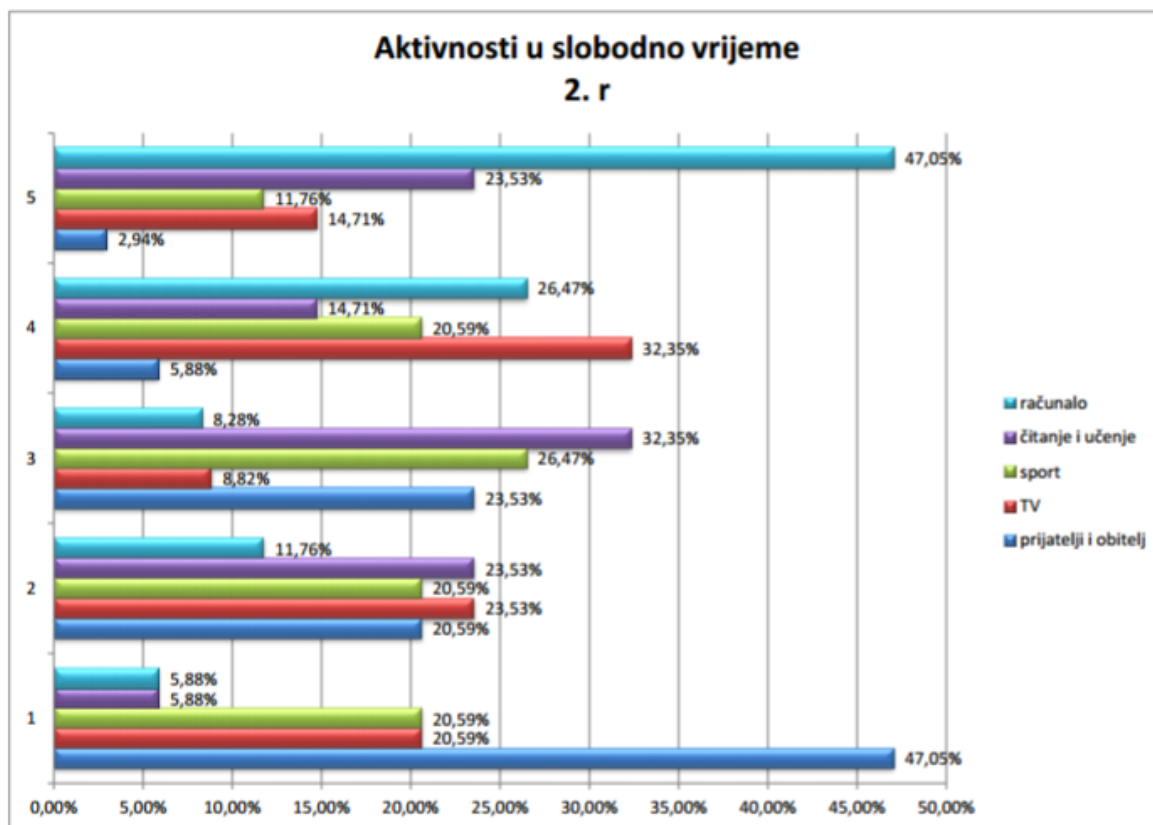
Rezultati su prikaz istraživanja provedenih u 2., 3. i 4. razredu osnovne škole. U istraživanju je sudjelovalo 46 dječaka i 39 djevojčica (odnosno 85 učenika).

Grafikon 1. Spolna raznolikost ispitanika

U 2.razredu u istraživanju je sudjelovalo 19 dječaka i 15 djevojčica što je činilo 34 učenika 2.razreda. U 3.razredu sudjelovalo je 17 dječaka i 16 djevojčica što je činilo 33 učenika, a u 4.razredu sudjelovalo je 10 dječaka i 8 djevojčica, odnosno 18 učenika 4.razreda.

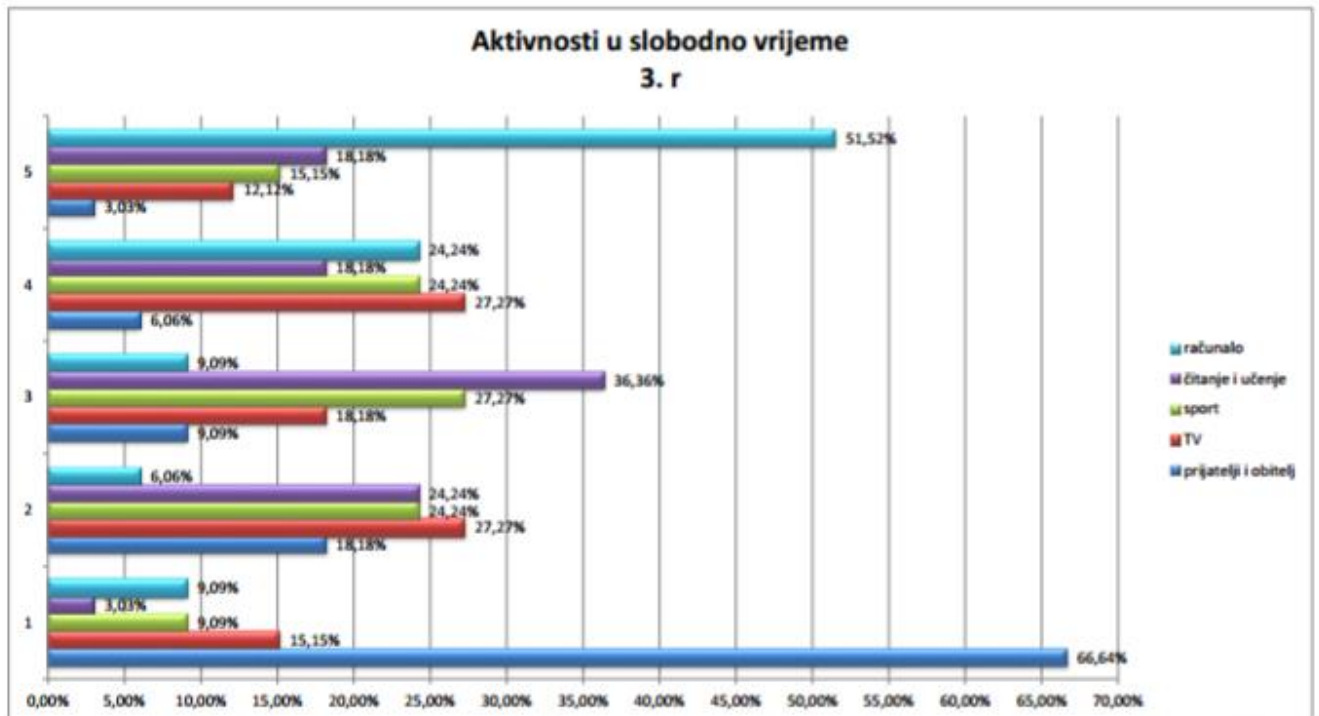
U prvom su postavljenom pitanju ankete učenici morali rangirati ponuđene odgovore s obzirom na to kako provode svoje slobodno vrijeme. Rangirali su tako da 1 označuje aktivnost koju rade najviše, a 5 aktivnost koju rade najmanje.

Grafikon 2. Aktivnosti u slobodno vrijeme (%) – 2.razred (34 učenika)

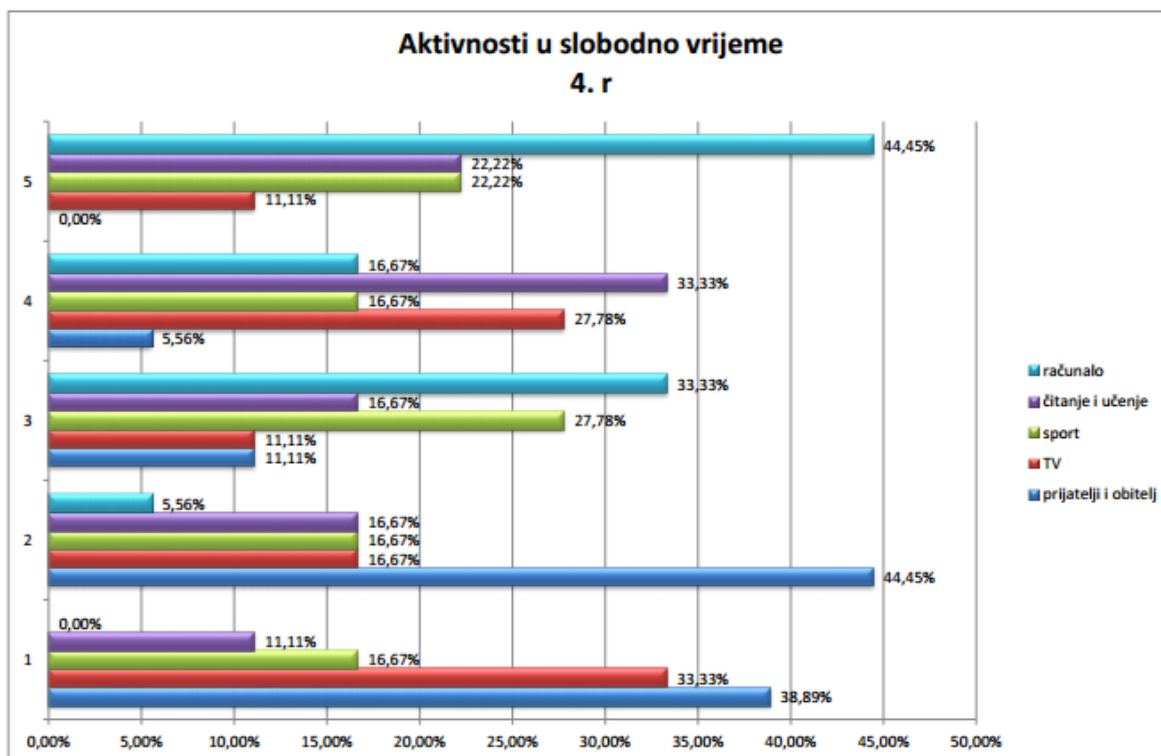
Prema rezultatima istraživanja vidljivo je da učenici 2. razreda (34 učenika) svoje slobodno vrijeme najradije provode s prijateljima i obitelji (47,05%), a najmanje ispred računala (47,05%). Televizija je najčešća aktivnost 20,59% djece. Učenici su je najviše stavljali kao 4.

aktivnost (od pet ponuđenih) kojom najradije ispunjavaju svoje slobodno vrijeme (njih 32.35%).

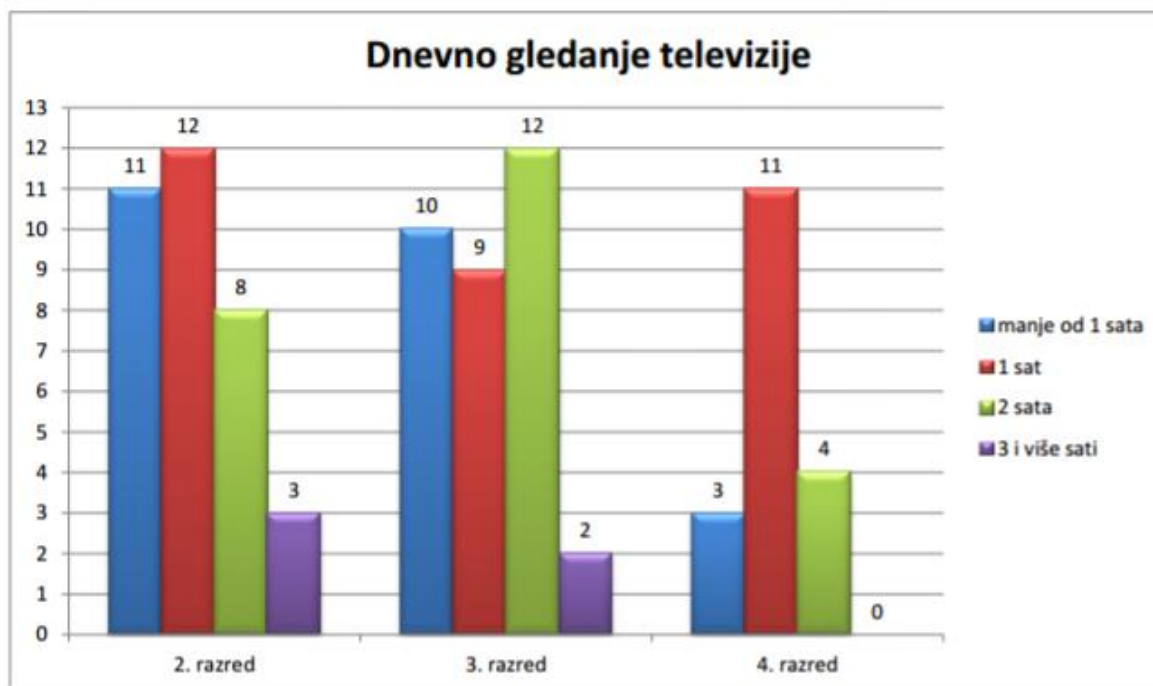
Grafikon 3. Aktivnosti u slobodno vrijeme (%) – 3.razred (33 učenika)

U 3. razredu (33 učenika) najzastupljenija aktivnost u slobodno vrijeme je, također, druženje s prijateljima i obitelji (66,64%), a najmanje zastupljena aktivnost je, također, računalo (51,52%). Televizija se u 3.razredu nalazi na 2. i 4. mjestu sa jednakim postotkom od 27,27%.

Grafikon 4. Aktivnosti u slobodno vrijeme (%) – 4.razred (18 učenika)

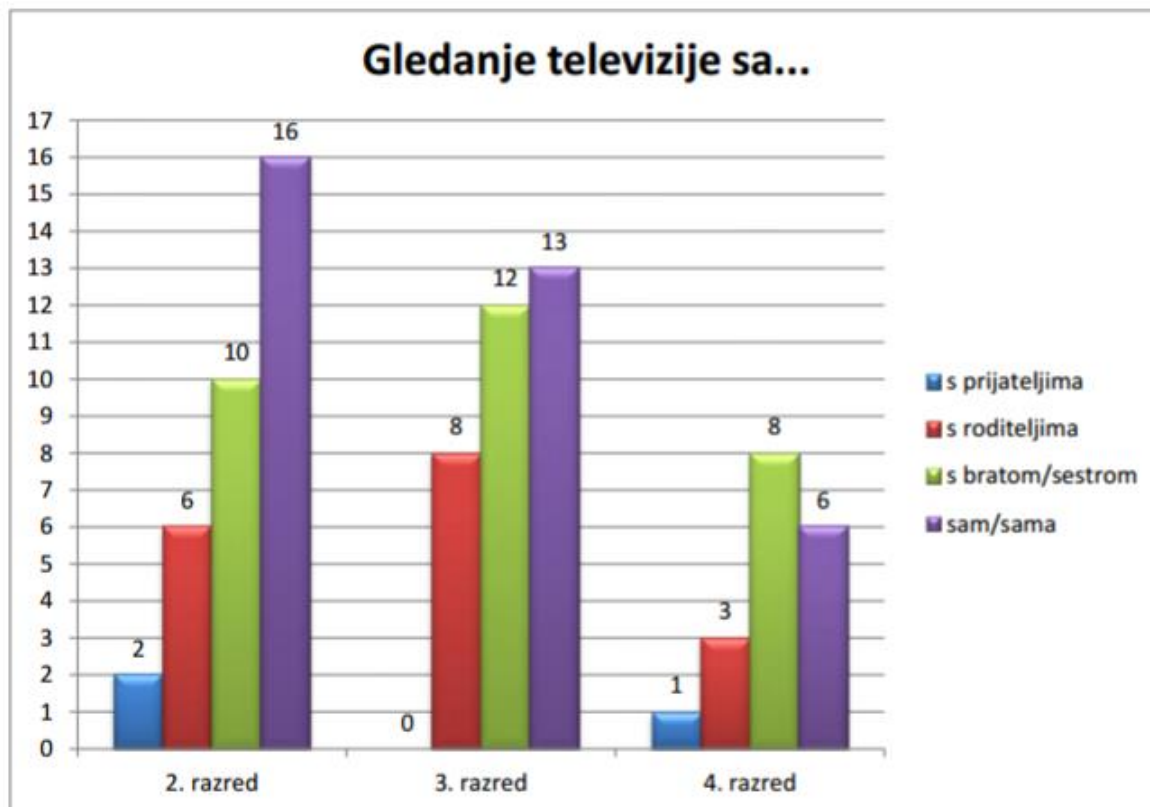
U 4. razredu (18 učenika) aktivnost kojom učenici najradije provode svoje slobodno vrijeme je, također, druženje s prijateljima i obitelji (38,89%), no u stopu ju prati gledanje televizije (33,33%). Aktivnost kojom se učenici najmanje bave je provođenje vremena ispred računala (44,45%). Zanimljivo je da tu aktivnost niti jedan učenik 4.razreda nije stavio na 1.mjesto (00,00%).

Grafikon 5. Dnevno gledanje televizije.

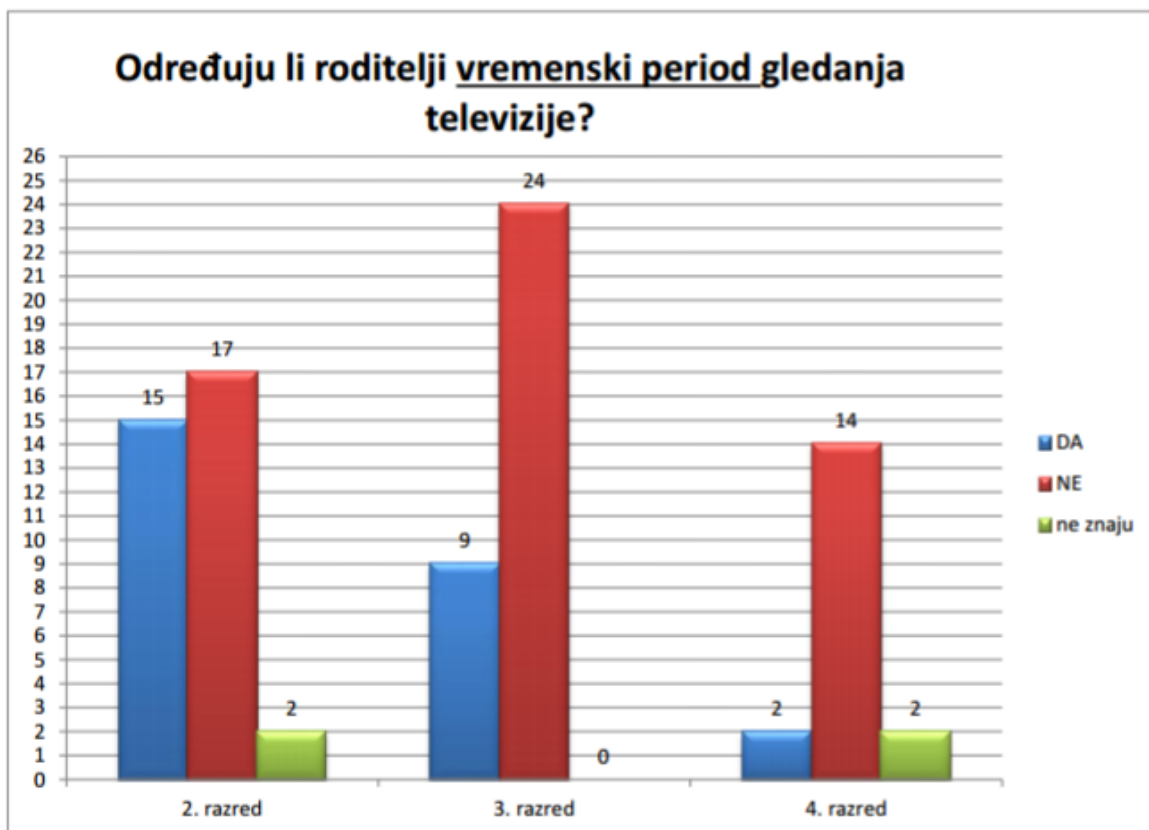
2.razred – 34 učenika, 3.razred – 33 učenika, 4.razred – 18 učenika

Rezultati istraživanja o tome koliko učenici dnevno gledaju televizor pokazali su da većina učenika 2.razreda gleda televiziju manje od 1 sata (11 učenika) ili 1 sat (12 učenika). Učenici 3.razreda televiziju gledaju 2 sata (12 učenika) ili manje od 1 sata (10 učenika). Učenici 4.razreda televiziju gledaju 1 sat (11 učenika).

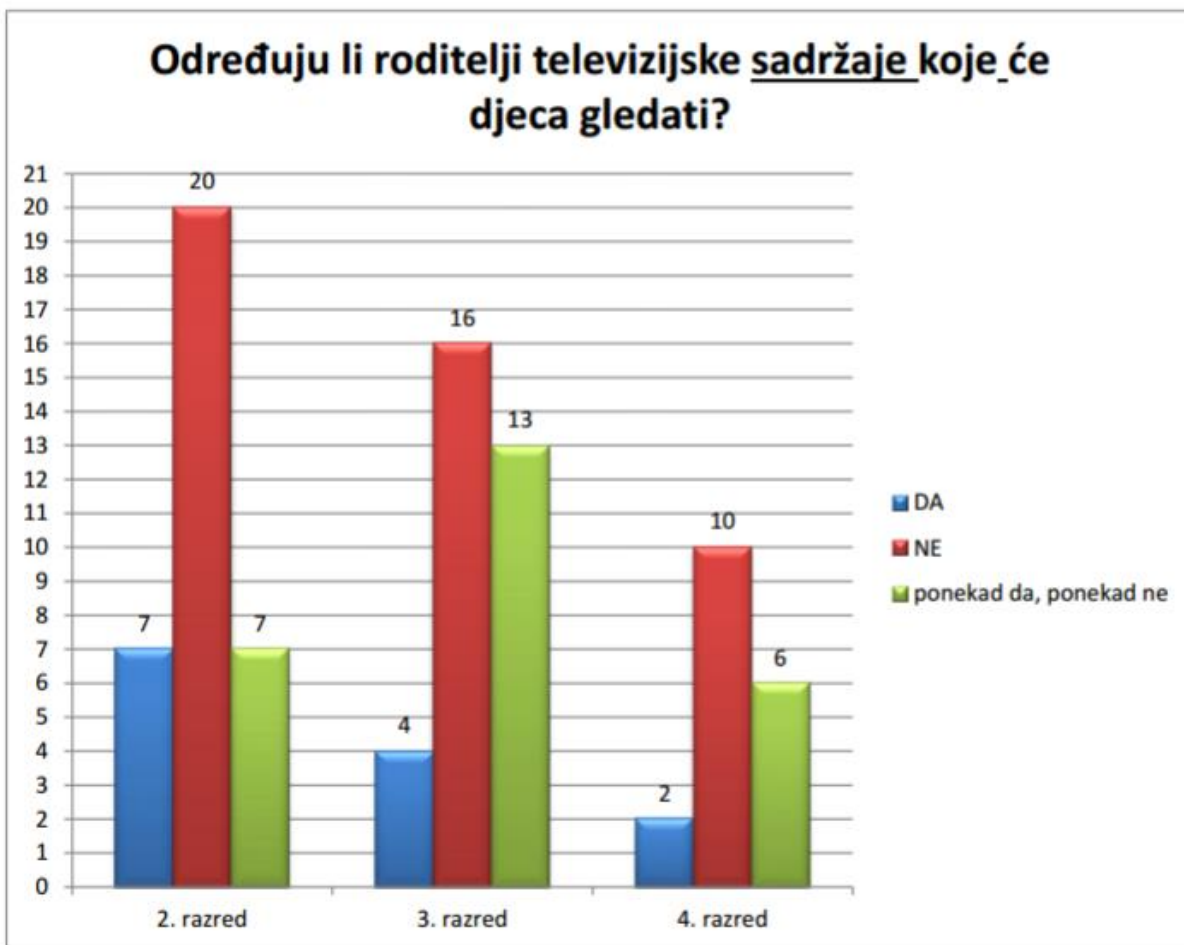
Grafikon 6. Društvo u kojem ispitanici gledaju televiziju.
2.razred – 34 učenika, 3.razred – 33 učenika, 4.razred – 18 učenika

Rezultati istraživanja o tome s kime učenici najradije gledaju televiziju su sljedeći. Učenici 2.razreda televiziju najradije gledaju sami (16 učenika). Učenici 3.razreda televiziju najradije gledaju sa bratom ili sestrom (12 učenika) i sami (13 učenika), no, niti jedan učenik 3.razreda televiziju ne gleda sa prijateljima (0 učenika). Učenici 4.razreda televiziju najradije gledaju sami (6 učenika) ili sa bratom ili sestrom (8 učenika).

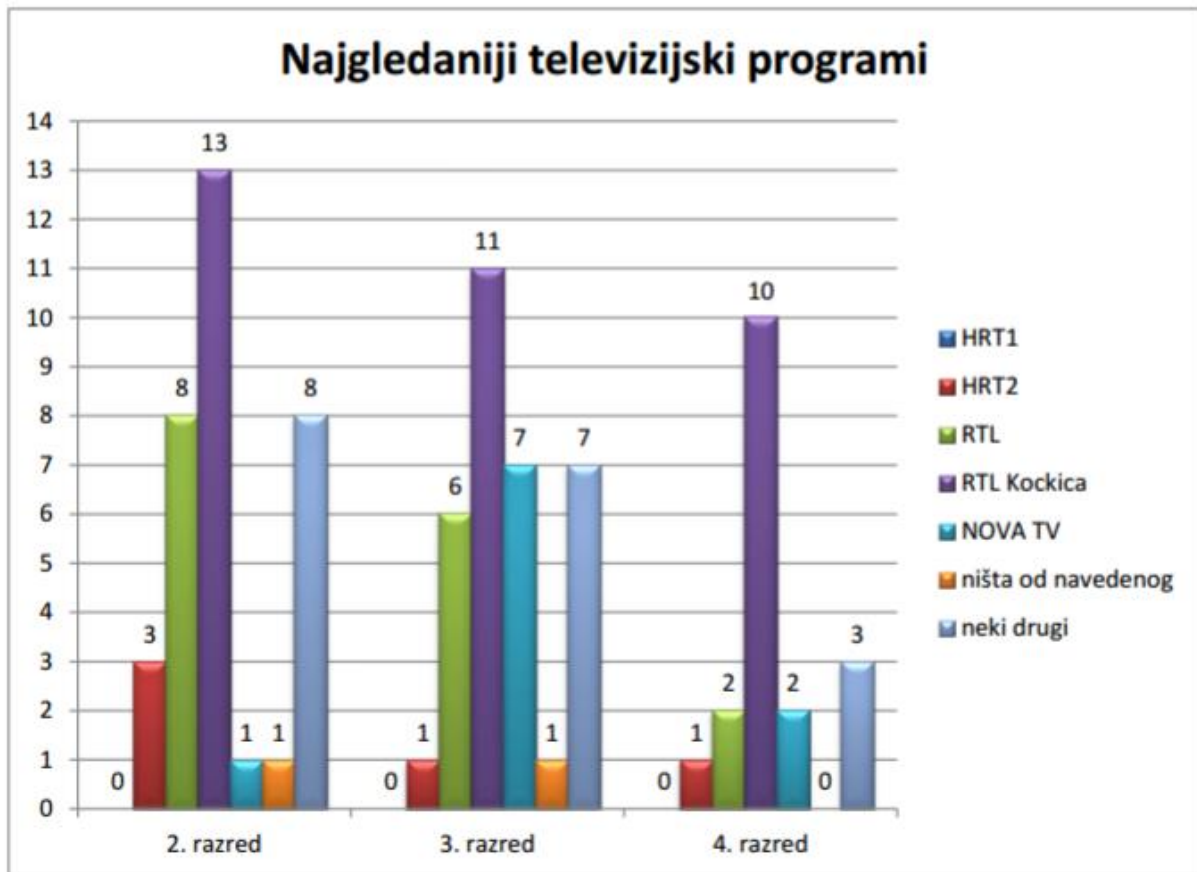
Grafikon 7. Ograničavanje vremena gledanja televizije.
2.razred – 34 učenika, 3.razred – 33 učenika, 4.razred – 18 učenika

Roditelji ili skrbnici učenika 2.razreda uglavnom ne ograničavaju vrijeme gledanja televizije (17 učenika) svojoj djeci. Učenici 3.razreda, također, nemaju ograničeno vrijeme gledanja televizije (24 učenika), što je i slučaj sa učenicima 4.razreda (14 učenika).

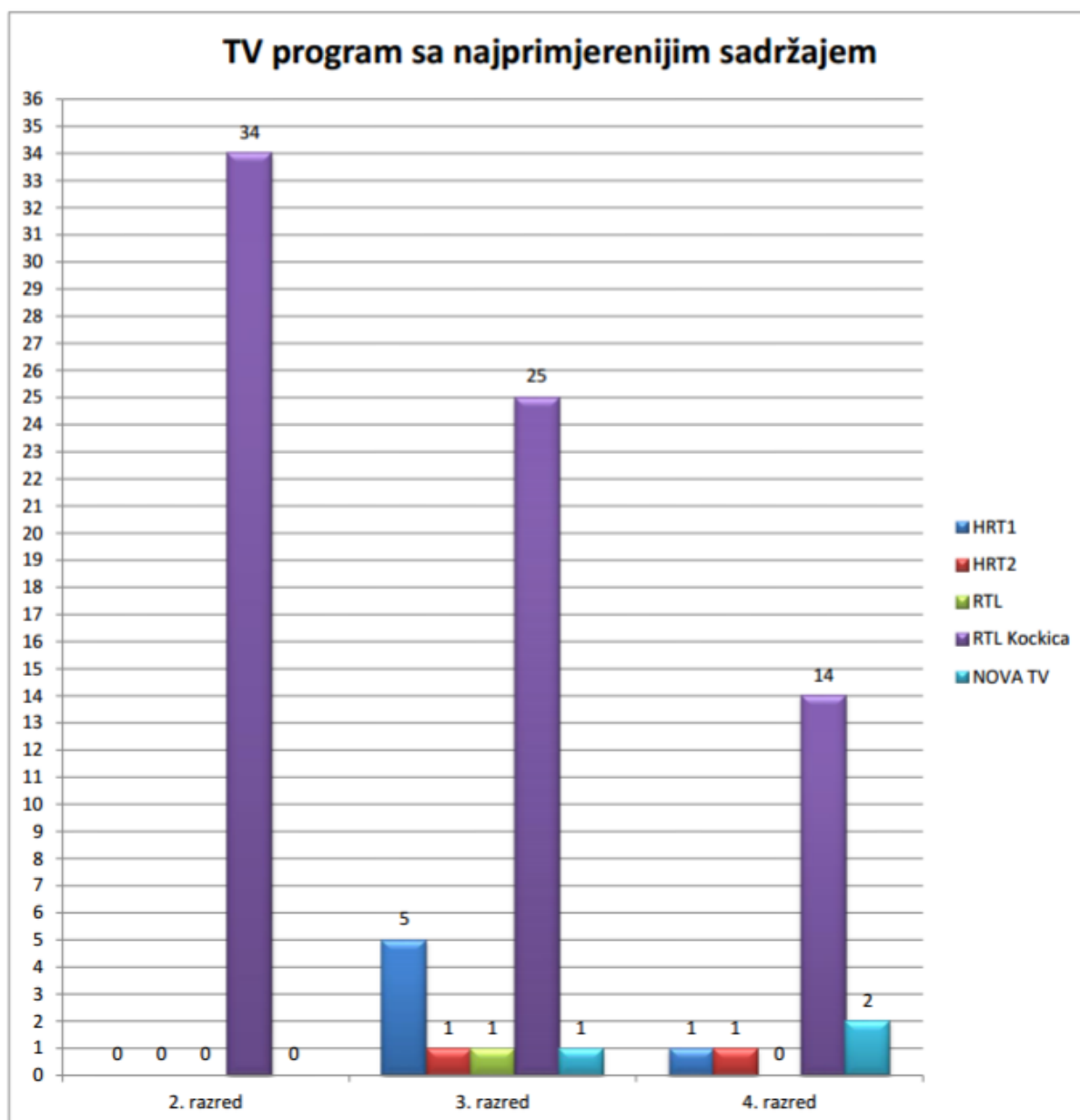
Grafikon 8. Ograničavanje televizijskih sadržaja koje učenici gledaju.
2.razred – 34 učenika, 3.razred – 33 učenika, 4.razred – 18 učenika

Na pitanje *Određuju li ti roditelji koje ćeš televizijske sadržaje gledati?* većina učenika 2.razreda (20 učenika) odgovorilo je NE, što je odgovor i učenika 3.razreda (16 učenika) i 4.razreda (10 učenika).

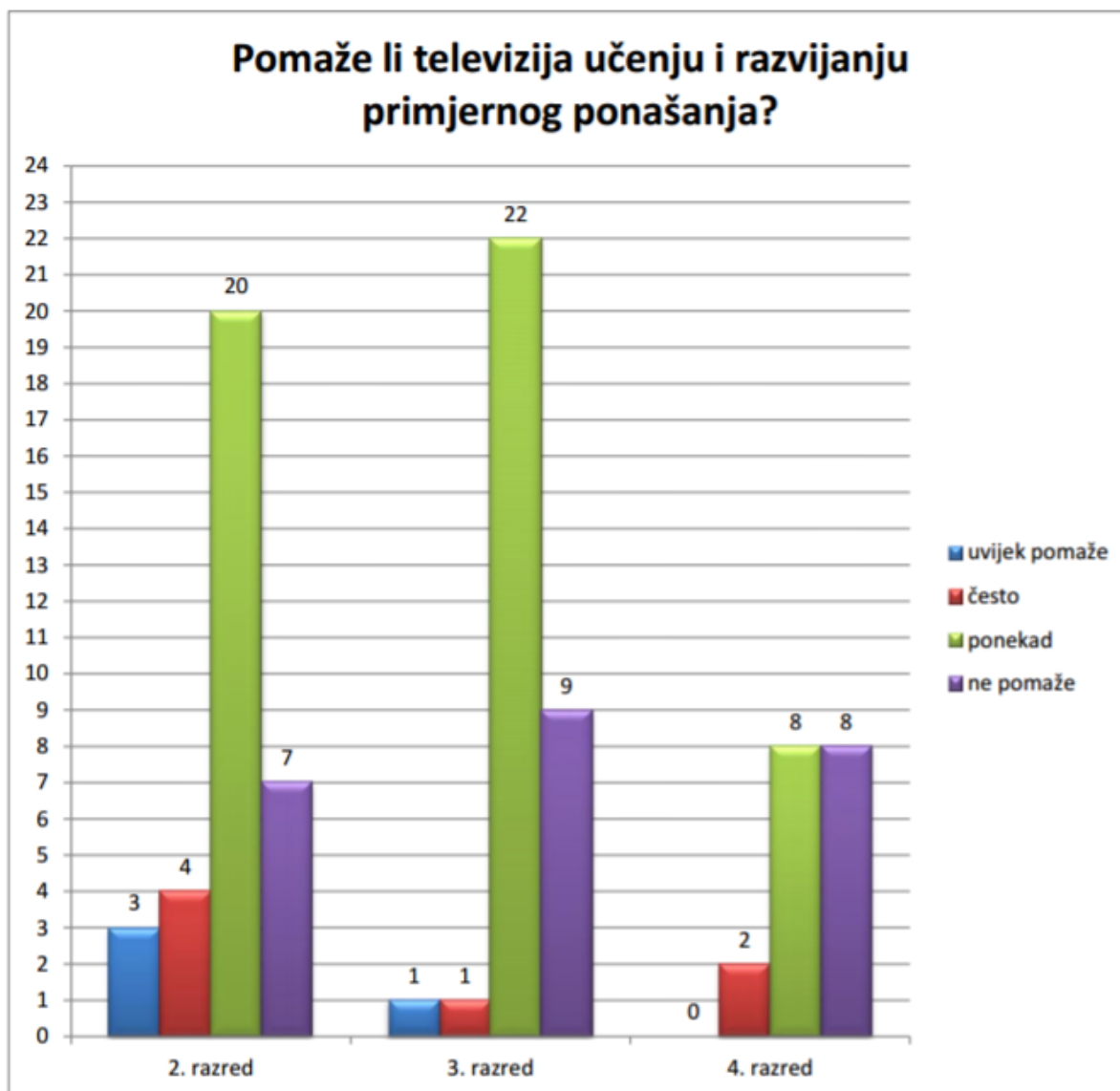
Grafikon 9. Najgledaniji televizijski programi.
2.razred – 34 učenika, 3.razred – 33 učenika, 4.razred – 18 učenika

Iz Grafikona 9 se jasno vidi da su na pitanje *Koji od navedenih televizijskih programa najradije gledaš?* učenici 2.razreda (13 učenika), 3.razreda (11 učenika) i učenici 4. razreda (10 učenika) jednako odgovorili, a to je: RTL Kockica. U drugom razredu učenici također vole gledati RTL (8 učenika) ili neki drugi program (a to je najčešće Nickelodeon). Učenici 3.razreda također vole gledati neki drugi program (7 učenika), a to su Nickelodeon i RTL Crime. Učenici 3.razreda vole gledati i Novu Tv (7 učenika) te RTL (6 učenika).

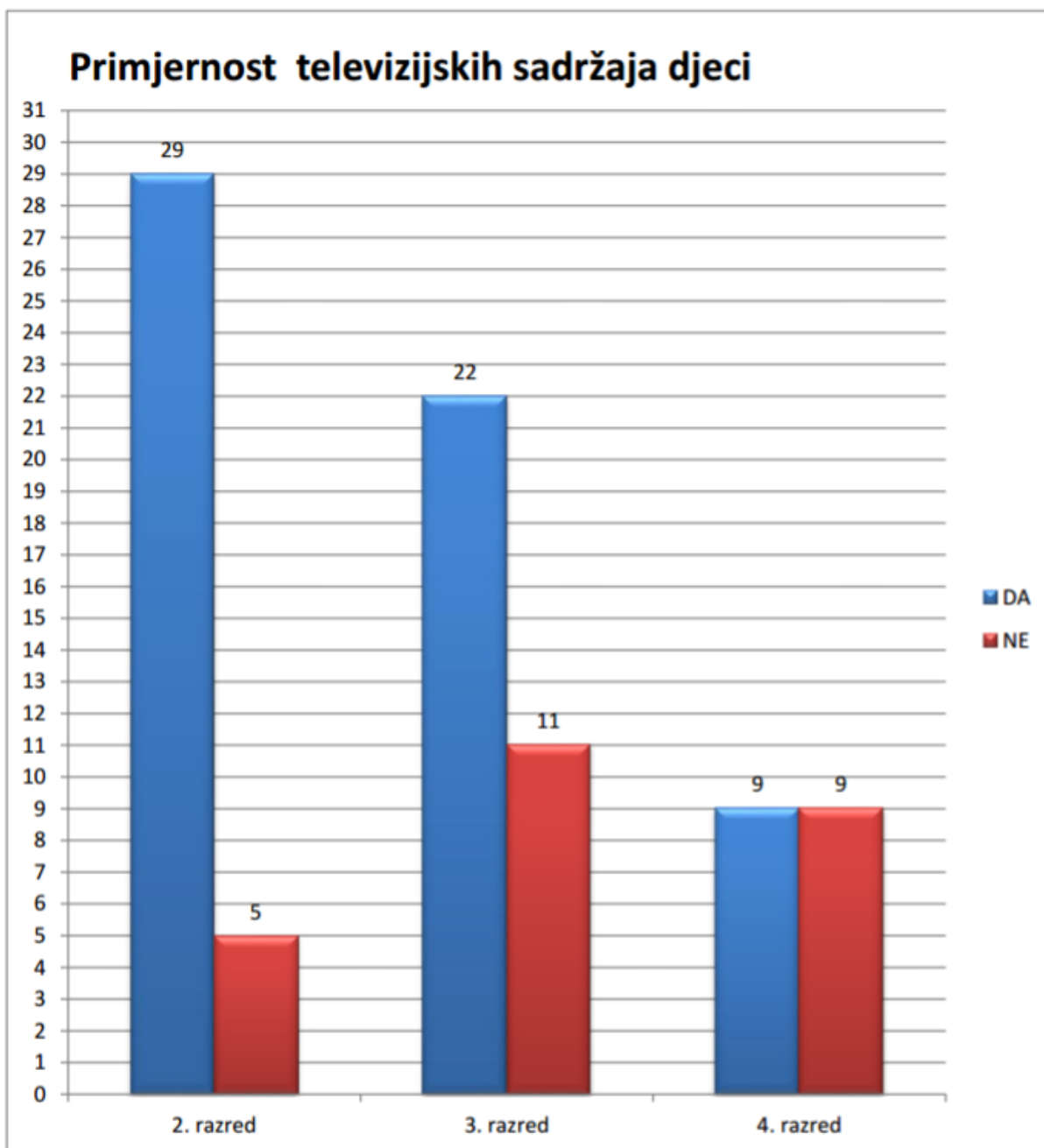
Grafikon 10. Tv program sa najviše obrazovnog i nenasilnog sadržaja.
2.razred – 34 učenika, 3.razred – 33 učenika, 4.razred – 18 učenika

100%, tj. svih 34 učenika 2.razreda odlučilo se za RTL Kockicu kao najprimjereniji program njihovoj dobi. Učenici 3.razreda (25 učenika), također, smatraju da je RTL Kockica najprimjereniji televizijski program za njih, a njih 5 smatra da je HRT1 najprimjereniji njihovoj dobi. I učenici 4.razreda (14 učenika) RTL Kockicu smatraju najprimjerenijim televizijskim programom djeci mlađe školske dobi.

Grafikon 11. Razvijanje primjerenog i nenasilnog ponašanja gledanjem televizije. 2.razred – 34 učenika, 3.razred – 33 učenika, 4.razred – 18 učenika

Rezultati istraživanja pokazali su da učenici 2.razreda misle da televizija ponekad (20 učenika) pomaže u učenju i razvijanju primjerenog ponašanja, isti su odgovor dali i učenici 3.razreda (22 učenika), dok su se učenici 4.razreda podijelili između mišljenja da ponekad pomaže (8 učenika) i ne pomaže (8 učenika).

Grafikon 12. Primjernost dnevnih televizijskih sadržaja djeci mlade školske dobi. 2.razred – 34 učenika, 3.razred – 33 učenika, 4.razred – 18 učenika

Na pitanje *Misliš li da je dnevni sadržaj televizijskih programa koje smo spominjali (HRT1, HRT2, RTL, RTL Kockica, NOVA TV), primjeren tvojoj dobi?* 29 učenika 2.razreda odgovorilo je DA, a ostalih 5 NE. 22 učenika 3.razreda odgovorilo je DA, a 11 NE. U 4.razredu 50% učenika (9 učenika) odgovorilo je DA, 50% (9 učenika) odgovorilo je NE.

U posljednjem pitanju istraživanja koje je glasilo: *Zapiši ime emisije po tvom izboru za koju misliš da je najprimjerenija tvojoj dobi (u kojoj nema fizičkog i psihičkog nasilja ili je obrazovnog sadržaja)*. učenici su ponudili razne odgovore. Učenici 2. razreda naveli su sljedeće emisije kao primjerene: *Život na vagi, Vremeplov, Violetta, Djeca kuhaju, Doktorica Pliško, Tri,dva,jedan – kuhaj!, Lovci na povijest i Spužva Bob Skockani*. Učenici 3. razreda ponudili su ove odgovore: *Tvoje lice zvuči poznato, Violetta, Vremeplov, Lego Friends, Životinjski svijet, Tri,dva,jedan – kuhaj!, Lovci na povijest, Coco Bill*. Ovo su odgovori učenika 4. razreda: *Adventure Time, Vremeplov, Zauvijek susjedi, Preživljavanje udvoje, Djeca kuhaju, Zvijezde*.

9. RASPRAVA ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi primjerenost dnevnih televizijskih sadržaja djeci mlađe školske dobi. Budući da je televizija sveprisutan i jedan od najmoćnijih medija rezultati dosadašnjih istraživanja koji kažu da djeca svoje slobodno vrijeme najradije provode ispred malih ekrana nisu iznenađujući.

Istraživanje je pokazalo da djeci gledanje televizije nije najveći prioritet nego je to druženje s prijateljima i obitelji. Ali postoji mogućnost da su učenici pomislili kako je druženje s prijateljima i obitelji socijalno poželjan odgovor pa su ga zato stavljali na prvo mjesto svoje rang-liste ponuđenih aktivnosti. S druge strane, budući da je istraživanje provedeno u malome gradu, što implicira veću povezanost i bolje poznavanje ljudi, postoji mogućnost da ljudi još uvijek svoje slobodno vrijeme radije provode družeći se izvan svojih domova organizirajući međusobna okupljanja.

Prema rezultatima istraživanja činjenica da roditelji ili skrbnici ne određuju koje će sadržaje i koliko dugo njihova djeca pratiti može biti zabrinjavajuća, ali, isto tako, postoji mogućnost da djeca jednostavno nisu ni svjesna da imaju ograničenja od strane roditelja. Dosadašnja istraživanja koja su utvrdila da gotovo 50% učenika dnevno provodi 3 i više sati uz elektroničke medije, odnosno 46,63% učenika dnevno gleda televiziju više od 3 sata (Živković Zebec i Jaman, 2015) nisu u skladu s ovim istraživanjem jer najveći broj učenika ovog istraživanja gleda televiziju 1 sat dnevno. I ovdje postoji mogućnost da su učenici odgovarali u skladu s onime što misle da bi bilo primjereno njihovoj dobi te da nisu bili potpuno iskreni.

Kao najprimjereniji program učenici su odabrali RTL Kockicu, iako to može biti i zbog toga jer je to program koji najradije gledaju. To se može zaključiti i iz toga što su na pitanje koja je emisija po njihovom mišljenju primjerena njihovoj dobi odabirali emisije koje su njima najdraže, a koje nisu nužno njima i primjerene.

10.ZAKLJUČAK

Mediji, zaista, jesu naša svakodnevnica. Njihova se prisutnost ne treba umanjiti. Od najmlađih do onih najstarijih svi redom rado koriste ponuđene medije. Televizija je i dalje jedan od vodećih medija. Na temelju istraživanja može se zaključiti da televizija ima veliku i važnu ulogu u svakodnevnom životu učenika mlađe školske dobi. Sadržaji koje nude domaći televizijski programi nisu najprimjereniji učenicima, no, ne treba umanjiti vrijednost pojedinih edukativnih emisija koje vraćaju ravnotežu danas pretežno zabavnom televizijskom programu. Ono što je bitno u životu djeteta i očuvanju njegova samopouzdanja i dječje nevinosti je roditeljska uloga. Sve započinje u obiteljskom domu pa su stoga roditelji odgovorni za razvijanje empatije, samopouzdanja, samosvijesti, ljubavi prema sebi i drugima, kreativnosti svog djeteta. Odgajatelji i učitelji samo nastavljaju „posao“ roditelja i zajedno s njima podučavaju djecu svemu što im život nudi pa tako i medijima koji su danas izrazito popularni. Zadatak je učitelja uvesti dijete u svijet medija, podučiti ga pravilnom korištenju istih te ih podučiti razlikovanju primjerenog sadržaja od neprimjerenog. Nije sve što nam mediji nude primjereno, što nije problem, ako znamo izabrati.

LITERATURA

1. Ilišin, V., Marinović Bobinac, A., Radin, F. (2001). *Djeca i mediji: Uloga medija u svakodnevnom životu djece*. Zagreb: Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu.
2. Kesić, T. (1997). *Marketinška komunikacija*. Zagreb: „MATE“ d.o.o.
3. Košir, M., Zgrabljić, N., Ranfl, R. (1999). *Život s medijima: Priručnik o medijskom odgoju za roditelje, nastavnike i učitelje*. Zagreb: Doron.
4. Plemenčić, Đ. (1982). *Obrazovna djelotvornost televizije*. Zagreb: Školska knjiga.
5. Pletenac, V. (1986). *Odgojna i obrazovna funkcija televizije*. Zagreb: NIRO „Školske novine“ i Radio – televizija Zagreb.
6. Živković Zebec, V., Jaman, A. (2015). Vrijednosti i recepcija časopisa za mlade u vremenu elektroničkih medija. U D. Smajić i V. Majdenić (ur.), *Dijete i jezik danas – Dijete i mediji: Zbornik radova sa VII. znanstvenog skupa s međunarodnim sudjelovanjem*. (str. 411-431). Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
7. Miliša, Z. (2006). *Manipuliranje potrebama mladih*. Zagreb: MarkoM usluge d.o.o.
8. V. (2.4.2003). *Mediji u slobodnom vremenu djece i komunikacija o medijskim sadržajima*. *Medij. istraž.* (god. 9, br. 2) 2003. (9-34). Pribavljeno 7.5.2017., sa <http://hrcak.srce.hr/23306>
9. Mikić, K., Rukavina, A. (2006). *Djeca i mediji**. Pribavljeno 11.5.2017., sa http://www.hfs.hr/nakladnistvo_zapis_detail.aspx?sif_clanci=1604#.VrXbFBgrLIV
10. Narodne novine br.: 59 (10.5.2004). *Zakon o medijima*. Pribavljeno 12.5.2017., sa http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2004_05_59_1324.html
11. Rondić, A. (2014). *Medijski nastup(ati): Smjernice za rad s medijima*. Pribavljeno 12.5.2017., sa <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/sarajevo/10936.pdf>

PRILOZI

Anketni listić

DOB _____

RAZRED _____

SPOL M Ž

1. Poredaj aktivnosti s obzirom na to kako provodiš svoje slobodno vrijeme:

___ s prijateljima i obitelji

___ gledajući televiziju

___ baveći se sportom

___ čitajući i učeći

___ pred računalom

2. Koliko dnevno gledaš televizor?

a) manje od 1 sata

b) 1 sat

c) 2 sata

d) 3 i više sati

3. Televizor najčešće gledaš:

a) s prijateljima

b) s roditeljima

c) s bratom/sestrom

d) sam/sama

4. Određuju li ti roditelji koliko ćeš vremena provesti pred televizorom?
- a) DA
 - b) NE
 - c) ne znaju koliko vremena provodim gledajući televizor
5. Određuju li ti roditelji koje ćeš televizijske sadržaje gledati?
- a) DA
 - b) NE
 - c) ponekad da, ponekad ne
6. Koji od navedenih televizijskih programa najradije gledaš?
- a) HRT1
 - b) HRT2
 - c) RTL
 - d) RTL KOCKICA
 - e) NOVA TV
 - f) ništa od navedenog
 - g) neki drugi _____
7. Na kojem od navedenih programa (HRT1, HRT2, RTL, RTL KOCKICA, NOVA TV), po tvom mišljenju ima najviše obrazovnog i nenasilnog sadržaja?
-

8. Pomaže li televizija učenju i razvijanju primjerenog i nenasilnog ponašanja?
- a) uvijek pomaže
 - b) često
 - c) ponekad
 - d) ne pomaže
9. Misliš li da je dnevni sadržaj televizijskih programa koje smo spominjali (HRT1, HRT2, RTL, RTL KOČKICA, NOVA TV), primjeren tvojoj dobi?
- a) DA Zašto? _____
 - b) NE Zašto? _____
10. Zapiši ime emisije po tvom izboru za koju misliš da je najprimjerenija tvojoj dobi (u kojoj nema fizičkog ili psihičkog nasilja ili je obrazovnog sadržaja).
- _____